

Ανεμοπετάλιο

Τόμ. 4, Αρ. 4 (2025)

4ο Τεύχος Ανεμοπετάλιο

Το Ποίημα “Το Γράμμα” του Γιάννη Βαρβέρη” Μέσα από τη Νέα Κριτική: Μια Εκ του Σύνεγγυς Ανάγνωση

Όλγα Μπαλιάμη, Παναγιώτης Μπαλιάμης, Μαρία
Σταματοπούλου

doi: [10.12681/anem.40171](https://doi.org/10.12681/anem.40171)

Copyright © 2025, Όλγα Μπαλιάμη, Παναγιώτης Μπαλιάμης, Μαρία
Σταματοπούλου

Άδεια χρήσης [#plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc.by-nc-nd4##](https://plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc.by-nc-nd4/#).

Το Ποίημα «Το Γράμμα» του Γιάννη Βαρβέρη Μέσα από τη Νέα Κριτική: Μια Εκ του Σύνεγγυς Ανάγνωση

Όλγα Μπαλιάμη¹ Παναγιώτης Μπαλιάμης² Μαρία Σταματοπούλου³

¹Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε, ΕΚΠΑ
olga.bal@yahoo.com

²Δάσκαλος, M.ed
p.baliamis@yahoo.gr

³Φιλολόγος, M.A.
kma31252@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το άρθρο εξετάζει το ποίημα «Το Γράμμα» του Γιάννη Βαρβέρη μέσα από τη θεωρία της Νέας Κριτικής και της εκ του Σύνεγγυς Ανάγνωσης. Επικεντρώνεται στην ανάλυση των λογοτεχνικών τεχνικών, όπως η χρήση συμβόλων, εικόνων και μεταφορών, που αναδεικνύουν τη συναισθηματική και συμβολική πολυπλοκότητα του ποιήματος. Η προσέγγιση αυτή αποκαλύπτει την αυτονομία του κειμένου και υπογραμμίζει πώς οι λέξεις και η δομή δημιουργούν βαθύτερα νοήματα, χωρίς αναφορά στο βιογραφικό ή ιστορικό πλαίσιο του ποιητή. Το άρθρο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Νέα Κριτική προσφέρει ένα χρήσιμο εργαλείο για την ερμηνεία της ποιητικής γλώσσας και της ανθρώπινης εμπειρίας που εκφράζεται μέσα από το έργο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπό το πρίσμα της Νέας Κριτικής και της Εκ του Σύνεγγυς Ανάγνωσης θα αναλυθεί το ποίημα «Το γράμμα» του Γιάννη Βαρβέρη. Καταρχάς, «Το γράμμα» αποτελεί ένα ποιητικό κείμενο που επιτρέπει στους αναγνώστες να εξερευνήσουν τις συναισθηματικές και συμβολικές πτυχές της ανθρώπινης εμπειρίας μέσω της λογοτεχνίας. Ο αναγνώστης καλείται να εξερευνήσει τις λεπτομέρειες και να δώσει δική του ερμηνεία. Σε κάθε περίπτωση, οι αναγνώστες μπορούν γίνουν κριτικοί-ερμηνευτές των ποιημάτων που διαβάζουν αφού ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του ποιήματος αλλά και αφού συμπληρώσουν το νόημα του για τον εαυτό τους και για τους άλλους (Marc Angenot, et al., 2010).

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τη θεωρία της Νέας Κριτικής ο αναγνώστης καθίσταται κριτικός-ερμηνευτής, εστιάζοντας στη συνεπή ανάλυση των λέξεων ως μία από τις κειμενοκεντρικές θεωρίες της λογοτεχνίας μαζί με τον φορμαλισμό και τον δομισμό (Gerakini, 2016). Η Νέα Κριτική

χρησιμοποίησε ως όργανό της την εκ του Σύνεγγυς Ανάγνωση που επικεντρώνεται στο κείμενο αποκλείοντας τα συμφραζόμενα χωρίς αυτό να σημαίνει χαλαρή ανάγνωση αλλά προσεκτική, με τις λέξεις στο ποιητικό έργο να αποκτούν αυτονομία και να έχουν ένα ξεχωριστό ρόλο (Culler, 2000). Με βάση, λοιπόν, τη θεωρία της Νέας Κριτικής, η ποίηση μπορεί να αναδείξει τη σημασία της εκφραστικής γλώσσας και της δημιουργικής έκφρασης για την ανάπτυξη του ατόμου.

Η παρούσα ανάλυση θα εξετάσει την ποιητική δομή και τα συμβολικά στοιχεία του κειμένου, επικεντρώνοντας την προσοχή στη χρήση της γλώσσας και των εικονικών μοτίβων. Άλλωστε το ποίημα «Το Γράμμα» του Γιάννη Βαρβέρη αποτελεί ένα ενδιαφέρον παράδειγμα ποιητικού κειμένου, το οποίο μπορεί να ερμηνευθεί και να αναλυθεί με βάση τη θεωρία της Νέας Κριτικής, όπου θα γίνει προσπάθεια να αναδειχθούν εκείνα τα στοιχεία του κειμένου που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη κατανόηση του ποιήματος και με ποιους τρόπους γίνεται αυτό. Το ποίημα «Το γράμμα» αποτελεί έναν ποιητικό λόγο που αναδύει συναισθηματικές και συμβολικές διαστάσεις. Η ανάλυση του σύμφωνα με τη θεωρία Νέας Κριτικής και της Εκ του Σύνεγγυς Ανάγνωσης επιδιώκει να ανακαλύψει τα στοιχεία που διαμορφώνουν το σύμβολο και την ατμόσφαιρα του ποιήματος. Η ποίηση αυτή απευθύνεται στον αναγνώστη όχι μόνο μέσα από τα λόγια, αλλά και μέσα από τις εικόνες και τους συμβολισμούς που χρησιμοποιεί. Εξάλλου, η Νέα Κριτική στοχεύει στην ερμηνεία του κειμένου με τη δομική ανάλυση όλων των στοιχείων που παρέχονται από τη γλώσσα του ποιήματος, όπως οι εικόνες, τα σύμβολα, οι μεταφορές, ο έμμετρος λόγος, το μέτρο, η όψη, ο ρυθμός, η πλοκή, και άλλα στοιχεία τα οποία διαμορφώνουν το λογοτεχνικό έργο (Tyson, 2006). Ως εκ τούτου η παρούσα απόπειρα ανάλυσης ασχολείται μόνο με «τις λέξεις στη σελίδα και τα λογοτεχνικά τεχνάσματα» και στοχεύει στην ερμηνεία του κειμένου ως οργανικής ενότητας μορφής και περιεχομένου εστιάζοντας στη νοηματική προσέγγιση του κειμένου και στους τρόπους που επιλέγονται για να εκφραστούν τα νοήματα (Τι λέει και πώς το λέει) (Gerakini, 2016).

Τέλος, η Νέα Κριτική επικεντρώνεται στον αυτόνομο ρόλο του κειμένου για την ερμηνεία, υπογραμμίζοντας την ανεξαρτησία του λογοτεχνικού έργου από το περιβάλλον του συγγραφέα και ερμηνεύει το κείμενο μέσω της ανάλυσης των δομικών του στοιχείων, όπως εικόνες, σύμβολα και χαρακτηριστικά της γλώσσας. Θεωρεί το κείμενο μία ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη οντότητα που δεν χρειάζεται τα εξωκειμενικά στοιχεία για να προσεγγιστεί το περιεχόμενό του, αποκλείοντας κάθε πολιτιστική κοινωνική και ιστορική αναφορά αλλά και η πρόθεση του συγγραφέα εξοβελίζεται, καθώς η μορφή και το νόημα του κειμένου είναι άρρηκτα συνδεδεμένα χωρίς να μπορούν να εξεταστούν ξεχωριστά (Janconich, 2013). Γι' αυτό στην παρούσα ανάλυση δεν θα γίνει αναφορά στον ποιητή και στη ζωή του ούτε στο πολιτισμικό, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε το ποίημα. Συνολικά, η ανάλυση επιδιώκει να ανακαλύψει τα στοιχεία που διαμορφώνουν το σύμβολο και την ατμόσφαιρα του ποιήματος, εστιάζοντας στη νοηματική

προσέγγιση του κειμένου και στους τρόπους που επιλέγονται για να εκφραστούν τα νοήματα χωρίς να γίνεται διαχωρισμός μορφής και περιεχομένου, καθώς η λογοτεχνική γλώσσα κατά τη Νέα Κριτική είναι συνυποδηλωτική και περιέχει βαθιά νοήματα και ως εκ τούτου δεν είναι μόνο μέσο έκφρασης αλλά παίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της συνειδητής εμπειρίας και στην ουσιαστική διαδικασία της σκέψης (Gerakini, 2016).

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟ «ΓΡΑΜΜΑ» ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΒΑΡΒΕΡΗ

«Το γράμμα»

Στην τσέπη του παλτού σου
παλιό σουσάμι
φλούδια φιστικιών
και το τσαλακωμένο γράμμα μου.
Ξύπνησαν λέξεις
φράσεις ανακλαδίστηκαν
έτριξα μήνες εκεί μέσα
μέρες του κρύου
νύχτες απ' την κρεμάστρα μέσα στη σιωπή
μήπως ακούσεις
άλλαξα στίξη αμβλύνοντας υπαινιγμούς
κόπηκα ράφτηκα εν αγνοία σου
κατά τις πιθανές σου επιθυμίες.
Μα τώρα πια που μπαίνει το καλοκαιράκι
κι είναι σαφείς οι προοπτικές του μέλλοντός μας
αντί να γκρεμοτσακιστώ πηδώντας
ή αντί να με ξεγράψεις
στέλνοντας το παλτό σου στο καθαριστήριο
θα σφίξω θα μαζέψω
σε σουσάμι ή φλούδι
κι απ' τις ραφές θα γραπωθώ για πάντα.
Κάποτε θα μ' αγγίξουνε τα δάχτυλά σου.
(Βαρβέρης, Γ., 2000)

Το ποίημα αρχίζει με μία πεζή αλλά συναισθηματικά φορτισμένη εικόνα, όπου τα αντικείμενα όπως το γράμμα, το σουσάμι και τα φλούδια φιστικιών αντιπροσωπεύουν πιθανώς συμβολικά στοιχεία που σχετίζονται με μια προηγούμενη σχέση.

Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή περιγράφονται αντικείμενα που βρέθηκαν στην τσέπη του παλτού. Το «σουσάμι», τα «φλούδια φιστικιών» και το «γράμμα» προκαλούν ανακλάσεις λέξεων και φράσεων, υποδηλώνοντας τη δύναμη των λέξεων στο ποίημα. Έτσι, οι πρώτοι στίχοι του ποιήματος περιγράφουν τα περιεχόμενα της τσέπης του παλτού, αναδεικνύοντας αντικείμενα που φαίνονται τυχαία, αλλά καταλήγουν να αποκτούν σημασία. Αυτά τα στοιχεία λειτουργούν συμβολικά, αναδεικνύοντας την παρουσία του παρελθόντος. Το γράμμα, ειδικότερα, και μάλιστα τσαλακωμένο, είναι ένα κεντρικό στοιχείο που επιτρέπει την ανάπτυξη της αφήγησης του ποιητικού κειμένου. Το τσαλακωμένο γράμμα ως εικόνα αναπαριστά την πληγή ή τον πόνο που έχει προκληθεί και ως σύμβολο το τσαλάκωμα αντιπροσωπεύει τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που έχει βιώσει η σχέση. Το παλιό σουσάμι, τα φλούδια φιστικιών λειτουργούν ως σύμβολα της αποξένωσης και της αφαιρετικότητας. Η εικόνα αυτή αναδεικνύει την απομάκρυνση και τον διαχωρισμό που έχει συμβεί μεταξύ του ποιητή και του παραλήπτη του γράμματός. Το σουσάμι και τα φλούδια μαζί με το τσαλακωμένο γράμμα γίνονται φορείς μνήμης και συναισθημάτων. Η ποίηση χρησιμοποιεί τα απλά καθημερινά αντικείμενα ως σύμβολα, για να μεταφέρει συναισθήματα και εντυπώσεις.

Η αλληλουχία των γεγονότων στην ποίηση αναδεικνύει το πέρασμα του χρόνου και την εξέλιξη των συναισθημάτων. Η αφήγηση προχωρά με το να περιγράφεται η αντίδραση στο γράμμα, μια αντίδραση που γίνεται με τρόπο εξυψωτικό μέσω των επιλογών των ποιητικών λέξεων και μεταφορικών φράσεων: «λέξεις» ξυπνούν, «φράσεις» ανακλαδίζονται και ο χρόνος είναι σταθερός μάρτυρας. Αντί να εγκαταλείψει την παλιά εποχή ή να αποφύγει τις αναμνήσεις, αποφασίζει να διατηρηθούν αυτά τα στοιχεία. Η παρουσία του παρελθόντος εκφράζεται μέσα από την αναφορά σε «μήνες», «μέρες κρύου», «νύχτες» και «σιωπή», προσδίδοντας μια αίσθηση μελαγχολίας και απομόνωσης. Ο ποιητής αφηγείται πώς «ξύπνησαν λέξεις», «φράσεις ανακλαδίστηκαν» και πώς έζησε μήνες εκεί μέσα με τη μεταφορά της λέξης «έτριξα». Η φανταστική εικόνα των λέξεων που ξυπνούν και η μεταφορική χρήση του λόγου αναδεικνύουν τη δύναμη της γλώσσας και της επικοινωνίας και εκφράζουν την επιθυμία για διάλογο και επανασύνδεση μέσω των λέξεων. Τα λόγια γίνονται ζωντανά, περνώντας από φάσεις της ζωής που χαρακτηρίζονται από τις λέξεις «κρύο», «σιωπή» και «κρεμάστρα». Η ποίηση αντικατοπτρίζει την εσωτερική μάχη και αναζήτηση για επικοινωνία. Οι μήνες και οι μέρες που περνούν μέσα στο παλτό αντιπροσωπεύουν τον χρόνο που πέρασε, σε αντίθεση με τις νύχτες που κρέμονται από την κρεμάστρα, υπαινιγμένος ίσως χαμένος έρωτας ή απώλεια. Το τρίξιμο των μηνών αποδίδει μεταφορικά μια αίσθηση δυσκολίας και καταπόνησης, ενώ οι νύχτες από την κρεμάστρα υπογραμμίζουν την ανησυχία και τη μοναξιά.

Η φράση «άλλαξα στίξη αμβλύνοντας υπαινιγμούς», η ραφή με τη λέξη «ράφτηκα» και η «αγνοία» είναι στοιχεία που αποτυπώνουν την πολυπλοκότητα των σχέσεων και των συναισθημάτων. Επιπλέον, η αναφορά στην αλλαγή στίξης αποτελεί μια πολύ σημαντική παρατήρηση. Η απότομη αλλαγή από τον αμβλυτικό σε στίξη στον επικρατούντα στη στίξη υποδηλώνει όχι μόνο την προσαρμογή του ποιητή στη νέα κατάσταση, αλλά επίσης την απόφασή του να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις με αποφασιστικότητα. Η αλλαγή στίξης εκφράζει μεταφορικά την προσπάθεια του ποιητή να προσαρμοστεί και να απαλλαγεί από τις πιθανές προσβολές. Οι υπαινιγμοί, ενώ κόπηκε και ράφτηκε «εν αγνοία σου», εκφράζουν μεταφορικά την ανάγκη για αλλαγές και προσαρμογή στις επιθυμίες του άλλου. Ο ποιητής εκφράζει τον εαυτό του μέσα από τη γραφή, χρησιμοποιώντας το γράμμα ως μέσο επικοινωνίας και εκφραστικότητας. Ο ποιητής - αποστολέας του γράμματος;- αλλάζει τη στίξη του, για να αμβλύνει υπαινιγμούς και συνειδητά κόβει και ράβεται χωρίς να το γνωρίζει ο παραλήπτης. Το ποίημα γίνεται ένας διαλογισμός επί της πράξης του ποιητή, ο οποίος προσαρμόζεται στις επιθυμίες του παραλήπτη.

Ως προς τη δομή, το δεύτερο τμήμα του ποιήματος οριοθετείται με τη στίξη και την ύπαρξη τελείας, όπως και πριν χωρίζεται η εικόνα του παλτού με την αντίδραση στη θέασή του πάλι με τελεία χωρίς κενό που να δηλώνει στροφή. Όλα μαζί μορφικά όπως και όλα μαζί τα συναισθήματα και τα νοήματα, το τώρα, το πριν και το μετά. Το ποίημα μας μεταφέρει την προοπτική στο μέλλον, όπου το καλοκαιράκι φέρνει σαφείς προοπτικές κι έρχεται σε έντονη αντίθεση με τις «μέρες του κρύου» που υποδηλώνουν την έννοια του χειμώνα και κατ' επέκταση το χρονικό διάστημα της απώλειας του έρωτα. Η εναλλαγή των εποχών και η αλλαγή του χαρακτήρα του ποιήματος είναι ένας τρόπος με τον οποίο ο ποιητής εκφράζει την εξέλιξη των συναισθημάτων του. Η αναφορά στην αλλαγή του καιρού, από τον ψυχρό του χειμώνα στο ζεστό καλοκαιράκι, σύμβολο ελπίδας και αναγέννησης ή αναζωπύρωσης της σχέσης, τόσο επιθυμητό και οικείο που δηλώνεται με υποκοριστικό, μπορεί να αποτελεί μια μεταφορά για την εξέλιξη των συναισθημάτων και την επίτευξη νέας κατάστασης. Συγχρόνως, η αλλαγή στίξης αποτελεί συμβολική επέμβαση, υποδηλώνοντας την προσπάθεια του να αλλάξει τον τρόπο που αντιλαμβάνεται και εκφράζει τα συναισθήματά του.

Αυτή η δυϊκή αντίθεση (κρύο-ζεστό, καλοκαίρι-χειμώνας) αντικατοπτρίζει τις αλλαγές στην κατάσταση και το κλίμα της σχέσης και ενισχύεται με την αντίθεση του ζοφερού παρελθόντος με το ελπιδοφόρο μέλλον. Το καλοκαιράκι και οι προοπτικές του μέλλοντος αναδύονται ως σημαντικά στοιχεία που επηρεάζουν την αντίληψη του ποιητή. Ο ποιητής, αντί να αποφύγει την απόρριψη ή την πτώση, επιλέγει να «σφίξει» και να «μαζέψει», υποδηλώνοντας την ανάγκη για σύνδεση και διατήρηση. Η απόφαση να μην «γκρεμοτσακιστεί», αλλά να σφίξει και να μαζέψει αποδεικνύει την επιθυμία του να κρατήσει ζωντανές τις αναμνήσεις. Οι συμβολικές ενέργειες, όπως το να

συρρικνωθεί σε σουσάμι ή φλούδι και το να γραπώνεται από τις ραφές, αναπαριστούν τη διαρκή σύνδεση με το παρελθόν και συμβολίζουν την προσπάθεια να διατηρήσει τη σχέση παρά τις δυσκολίες. Είναι ένα σύμβολο της επιμονής και της αντοχής. Η αναφορά στο καλοκαιράκι και οι σαφείς προοπτικές για το μέλλον αντιπροσωπεύουν μια νέα αρχή. Η επικοινωνία και η κατανόηση είναι πλέον πιθανές. Ο ποιητής δηλώνει την πρόθεσή του να συνεχίσει να συνδέεται με τον άλλον, αντί να απομακρύνεται. Η στίξη, οι υπαινιγμοί και η αγνοία αντικαθίστανται από τη θέληση για στενότερη επαφή και κατανόηση. Σε αυτό συνηγορεί και η επανάληψη των λέξεων και φράσεων των πρώτων στίχων του ποιήματος. Η χρήση των λέξεων «σουσάμι», «φλούδι» ως σύμβολα είναι σημαντική, αναπαριστώντας την ιδέα της διατήρησης του παλιού, του αυθεντικού.

Ο Γιάννης Βαρβέρης χρησιμοποιεί ένα σύνολο συμβολικών στοιχείων, όπως τα φλούδια φιστικιών και το παλτό, για να μεταφέρει τα συναισθήματά του σχετικά με τη σχέση. Το παλτό που μπαίνει στο καθαριστήριο μπορεί να υποδηλώνει την προσπάθεια να καθαρίσει τη σχέση από παλαιές πληγές και απογοητεύσεις. Ωστόσο, ο ποιητής αποφασίζει να κρατήσει τα φλούδια και το γράμμα, υποδεικνύοντας τη συνέχιση των συναισθημάτων και των αναμνήσεων. Η απόφαση του ποιητή να κρατήσει τα φλούδια και το γράμμα αποκαλύπτει και την πολυπλοκότητα των συναισθημάτων του. Τα φλούδια φιστικιών μπορεί να αντιπροσωπεύουν τις μικρές, αλλά σημαντικές, λεπτομέρειες και αναμνήσεις που διατηρεί από τη σχέση τους. Το γράμμα, παρά την τσαλακωμένη του κατάσταση, αποτελεί την προσπάθειά του να επικοινωνήσει και να διατηρήσει επαφή με το παρελθόν.

Στο τέλος, η εικόνα του να κρατά τα αντικείμενα από τις ραφές «για πάντα» συμβολίζει μια διαρκή σύνδεση. Ο ποιητής εκφράζει την πρόθεσή του να παραμείνει στερεά συνδεδεμένος με το παρελθόν, με τα συναισθήματα και την επικοινωνία του. Ουσιαστικά, ο τελευταίος στίχος είναι η ελπίδα για μια συνάντηση ξανά, όταν τα δάχτυλα του παραλήπτη θα αγγίξουν το γράμμα. Ή τα δάχτυλα τα δικά του που έγραψαν το γράμμα σε ένα ιδιότυπο σμίξιμο, εναγκαλισμό που αναμένεται με λαχτάρα. Η επικοινωνία μέσω του γράμματος μετουσιώνεται σε άγγιγμα και επαφή σωματική. Οπότε το γράμμα από δίαυλος επικοινωνίας αποκτά άλλες διαστάσεις. Έτσι, η ποίηση ενσωματώνει την πολυπλοκότητα των σχέσεων και τη σημασία της επικοινωνίας στην ανθρώπινη εμπειρία. Αυτή η εικόνα δημιουργεί έναν παροξυσμό αναμονής και ανυπομονησίας, ενισχύοντας την ιδέα της αναζήτησης της επανασύνδεσης. Η τελική εικόνα των δαχτύλων που θα αγγίξουν αναδεικνύει την επιθυμία για φυσική επαφή και επανένωση. Είναι μια στιγμή αγάπης και σύνδεσης που αντιπροσωπεύει το τέλος της μοναξιάς.

Συνολικά, το ποίημα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η μνήμη και ο χρόνος συνυπάρχουν, προσφέροντας μια εσωτερική ανασκόπηση και απελευθέρωση μέσα από τη συμβολική του γλώσσα. Ως προς τη δομή του ποιήματος, παρά την έλλειψη ομοιοκαταληξίας, είναι γεμάτο με ρυθμική ροή

και χωρίζεται νοηματικά με την αλλαγή των εποχών (χειμώνας-καλοκαίρι) και μορφικά με τη στίξη (τελεία) σε δύο μέρη που υποδηλώνουν και την αλλαγή των συναισθημάτων (απελπισία, απογοήτευση-ανυπομονησία, ελπίδα). Ο τόνος είναι εξομολογητικός, ενώ η ειρωνεία και το παράδοξο απουσιάζουν από το κείμενο. Το μόνο παράδοξο είναι η ανοίκεια χρήση των λέξεων όπως: «έτριξα μήνες εκεί μέσα» που ίσως να υποδηλώνει το παράδοξο της απόφασης του: πώς μέσα από την απογοήτευση και την πικρία αναζητά κι ελπίζει την επανένωση; Οι εικόνες καθημερινές και πεζές παρομοίως και λέξεις «αντιπονητικές» (ράφτηκα, γκρεμοτσακιστώ, καθαριστήριο) ξαφνιάζουν, όπως και οι αποφάσεις του ποιητή. Στο ποίημα υπάρχει συχνή χρήση μεταφορικής γλώσσας και συμβόλων που εμφανίζονται σχεδόν σε κάθε στίχο του ποιήματος. Τα τόσο μικρά, ασήμαντα και ευτελή (φλούδια, σουσάμι) αποδεικνύονται μεγάλα και σημαντικά για τον συναισθηματικό κόσμο του ποιητικού υποκειμένου. Η διείδυση στις λεπτομέρειες αποκαλύπτει πώς ο ποιητής εκμεταλλεύεται τη δύναμη της λέξης, για να δημιουργήσει μια ατμόσφαιρα ουτοπικής επιθυμίας. Τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα, όπως το γράμμα, το σουσάμι και τα φλούδια ενισχύουν τη συνοχή του κειμένου, ενώ οι δυικές αντιθέσεις μεταξύ κρύου και ζεστού προσδίδουν βάθος στο νόημα του ποιήματος. Πρόκειται για ένα ποίημα γεμάτο ένταση, η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα των λεξικών και εννοιολογικών αντιθέσεων του ποιήματος, συμβόλων και μεταφορών.

Το ποίημα του Γιάννη Βαρβέρη αποτελεί ένα παράδειγμα όχι μόνο της ψυχολογικής πολυπλοκότητας των σχέσεων αλλά και της δυναμικής της ποιητικής γλώσσας να αναδεικνύει και να εκφράζει τα πιο εσωτερικά συναισθήματα. Ο ποιητής, εκτός από τη χρήση συμβολικών στοιχείων, αντιμετωπίζει τον λόγο με ευαισθησία και καλλιέργει μια γλώσσα πλούσια σε εικονοποιήσεις. Η επικοινωνία μέσω συμβόλων, η χρήση εικονοποιήσεων και οι αντιθέσεις συνθέτουν ένα πλούσιο και πολυδιάστατο κείμενο, που προσκαλεί τον αναγνώστη σε μια ενδιαφέρουσα εξερεύνηση των ανθρώπινων συναισθημάτων και των διαδρομών του ψυχισμού. Κατά τη διάρκεια της ανάλυσης, είναι σημαντικό να επισημαίνουμε τις δυικές αντιθέσεις και τις αντιφάσεις που παρουσιάζονται στο ποίημα. Η παλιά σχέση, οι μήνες του κρύου και οι νύχτες από την κρεμάστρα αντιστοιχούν στο παρελθόν και την αναστολή, ενώ η προοπτική του καλοκαιριού συμβολίζει την αναγέννηση και τη νέα αρχή. Αυτές οι αντιθέσεις συμβάλλουν στην εμβάθυνση του νοήματος και της συναισθηματικής φόρτισης του ποιήματος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

«Το γράμμα» είναι ένα βαθύ και συναισθηματικό έργο που προκαλεί σκέψεις σχετικά με τη φύση των ανθρώπινων σχέσεων όσον αφορά τον χρόνο και τα συναισθήματα μας. Η ανάλυση αυτού του ποιήματος επισημαίνει τη χρήση λογοτεχνικών στοιχείων και τροπικών σχημάτων για τη δημιουργία

εικόνων και συμβόλων για τα συναισθήματα του ποιητή. Αυτές οι εικόνες ενισχύουν τη σύνδεση μεταξύ του συναισθηματικού κόσμου και του φυσικού κόσμου (χειμώνας, καλοκαίρι). Η επανάληψη λέξεων και μοτίβων συνεισφέρει στην ομοιομορφία του κειμένου, ενώ η ανάδειξη δυικών αντιθέσεων ενισχύει τη βαθύτερη σημασία του ποιήματος. Η ανάλυση, επίσης, με βάση τη γλωσσική πλευρά, όπως η χρήση επαναλαμβανόμενων λέξεων και φράσεων που δημιουργούν εντάσεις, αναδεικνύουν τη συναισθηματική φόρτιση του κειμένου.

Η ανάγνωση του ποιήματος του Γιάννη Βαρβέρη αποκαλύπτει έναν κόσμο εσωτερικών συγκρούσεων και αντιφάσεων. Η χρήση συμβολιστικών στοιχείων, η εναλλαγή εποχών, και η ευαισθησία στον λόγο δημιουργούν έναν πλούσιο και πολυδιάστατο κόσμο που προσκαλεί τον αναγνώστη σε εμβασύνσεις. Η ποίηση αναδεικνύεται ως μέσο για την ανάπτυξη της εκφραστικότητας και της αναγνωστικής κριτικής σκέψης. Το ποίημα, με την πλούσια γλώσσα του και τις συμβολικές του στρατηγικές, καλεί τον αναγνώστη να εξερευνήσει τις διαστάσεις της ανθρώπινης εμπειρίας μέσα από το φίλτρο της λογοτεχνίας. Η ανάδειξη δυικών αντιθέσεων ως μέσο για τη διατύπωση πιο βαθιάς σημασίας ενισχύει την πολυδιάστατη φύση των θεμάτων και των συναισθημάτων που προκαλούν τα ποιήματα. Έτσι ανοίγει ο δρόμος για συζητήσεις σχετικά με τις προσωπικές σχέσεις, την επίδραση του χρόνου και τη συμβολική σημασία των αντικειμένων, σε συνδυασμό με τη θεωρία της Νέας Κριτικής, που αναγνωρίζει τη σημασία της γλώσσας και του δημιουργικού εκφραστικού τρόπου για την αποτύπωση των συναισθημάτων μας.

Συνοψίζοντας, το ποίημα «Το Γράμμα» προσφέρει μια εμβληματική εμπειρία με τη χρήση συμβόλων και μεταφορών, καθώς και μέσων έκφρασης που επιτρέπουν πολλαπλές ερμηνείες. Η Νέα Κριτική μπορεί να αναδείξει τη σημασία της δομής, του ύφους και της γλώσσας για την ολοκληρωμένη ερμηνεία του ποιήματος, καθώς συμβάλλει στην ανάδειξη της ποιητικής γλώσσας ως εργαλείου για την ερμηνεία της ανθρώπινης εμπειρίας, όπως αυτή αποτυπώνεται στο ποίημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαρβέρης, Γ. (2000). *Ποιήματα Τόμος Α' 1975-1996*. Αθήνα: Κέδρος
- Angenot, M., Bessiere, J., Fokkena, D., & Kushner, E. (2010). *Θεωρία της Λογοτεχνίας, Προβλήματα και Προοπτικές*, (Μτφρ. Τιτίκα Δημητρούλια). Αθήνα: Gutenberg.
- Culler, J. (2000). *Λογοτεχνική θεωρία: μια συνοπτική εισαγωγή*. (Μτφρ. Καίτη Διαμαντάκου). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Gerakini, A. (2016). *Φορμαλισμός, Νέα Κριτική και Δομισμός: μια κριτική προσέγγιση στις κειμενοκεντρικές θεωρίες της Λογοτεχνίας*. Ανακτήθηκε στις 20 Οκτωβρίου 2024 από τη διεύθυνση:
https://www.academia.edu/27427606/%CE%A6%CE%BF%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%9D%CE%AD%CE%B1_%CE%9A%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%94%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%BC%CE%B9%CE%B1_%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7_%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82_%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CE%BA%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CE%B8%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82

Jancovich, M. (2013). Οι νέοι Κριτικοί του νότου στο *Ιστορία της θεωρίας της λογοτεχνίας*, τ. 8: *Μοντερνισμός και Νέα Κριτική*. (Μτφρ. Γεωργία Φαρίνου- Μαλαματάρη, Μιχάλης Χρυσανθόπουλος). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Tyson, L. (2006). *Critical Theory Today*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203479698>